

letnik 8, številka 3 / 2009, ISSN 1854-4096
[Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)
Odgovorni in tehnični urednik, [Marino Kačič](#)
Naročnikov v digitalni in zvočni obliki: 1306

Opozorilo: Avtorji prispevkov so odgovorni za svoja stališča!

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite brezplačen Rikoss](#)

Kazalo

- [1. UVODNIK: Zakaj pri izobraževanju toliko odstopamo od zapisanega?](#)
- [2. AVTOPORTRET: FRANC VUK](#)
- [3. POPOTNIŠKI UTRINKI: Doživljanje Nairobijskega nacionalnega parka Masai Mara](#)
- [4. INTEGRACIJA: Kako smo se učili samostojnosti, izkušnje učencev ZSSM](#)
- [5. NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Upravičenci do parkirne karte](#)
- [6. DOBRO JE VEDETI: Merilnik krvnega sladkorja, s katerim so slepi in slabovidni samostojni](#)
- [7. TESTIRALI SMO: Wolfram Alpha – Spletna zakladnica faktografskega znanja](#)
- [8. NAMIGI IN NASVETI: Preverite moč vašega gesla ali hitrost vaše internetne povezave](#)
- [9. OGLASNA DESKA: Google Wave – Spletna komunikacija naslednje generacije](#)
- [10. NOVIČKE: Kaj storiti, če vam ukradejo/izgubite mobilni telefon, znebiti se video oglasov na 24ur.com, Brezplačni MS Office 2010, Sinhronizacija koledarjev](#)

1. UVODNIK: Zakaj pri izobraževanju toliko odstopamo od zapisanega?

Avtorica: *Cilka Trobec*, vodja skupine staršev za samopomoč

Začelo se je novo šolsko leto. Z njim pa vse tegobe in problemi staršev in učencev. Poleg običajnih težav imajo starši in otroci s hudo okvaro vida prav posebne težave. Normalno, boste rekli, še dobri so, da lahko tako delajo. Nimam v mislih tovrstnih težav, ampak tiste, ki izhajajo iz okolja. Za nas starše je na primer težko sprejeti to, da ima otrok/mladostnik ovire tudi tam, kjer jih ne bi pričakovali. Ali vsaj ne v taki meri. To je, v državnih službah in stroki, ki so ustanovljene, da bi delali v dobro otrok s posebnimi potrebami. Slovenska "rak rana" je namreč v tem, da imamo pogosto dobre predpise, zakone, programe, da je pa veliko odstopanje pri izvajanju. Rekli boste, saj je tako povsod. Četudi bi to držalo, je to slab izgovor. V Bruselj in na ministrstva vlade RS pošiljamo različna poročila, kako je vse urejeno. Da, urejeno je, ampak na papirju, kot se temu reče. V praksi pa izvajanje šepa, ga pogosto sploh ni, včasih pa je izvedeno tako, da je škodljivo.

Agencija za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb

Slovenija je od 1. januarja 2008 članica Agencije za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb, ki je bila ustanovljena leta 1996. Ustanovljena je bila na pobudo ministrov za šolstvo iz držav Evropske Unije (v nadaljevanju: EU) in ima sedež na Danskem. Članice agencije so vse države članice EU in tudi druge države, kar omogoča statut agencije. Od 1. januarja 2008 ima status članice v tej agenciji tudi Slovenija.

Agencijo za razvoj izobraževanja na področju posebnih potreb lahko razumemo kot evropski center znanja, ki nam ponuja možnost za strokovno izobraževanje, razvoj različnih novih pristopov in metod izobraževanja in kot prostor za izmenjavo izkušenj.

Cilji delovanja agencije so

- dvigovati kakovost na področju izobraževanja in usposabljanja otrok s posebnimi potrebami z izmenjavo praks v državah EU;
- zagotoviti možnosti za večjo kakovost izobraževanja otrok s posebnimi potrebami po vsej Evropi;
- prepoznati ključne dejavnike in razvijati dobro prakso;
- izmenjavati izkušnje in znanja s pomočjo strokovnjakov iz različnih držav;
- pridobiti informacije za oblikovanje politik v državah ter za dostopnost storitev;
- utrditi Agencijo kot osrednje telo na področju izobraževanja otrok s posebnimi potrebami, ki bo postavljala prednostne naloge za celotno Evropo;

- izdajati publikacije, pri katerih sodelujejo strokovnjaki iz različnih držav (zgodnja intervencija, inkluzivna šola, povezovanje izobraževanja in zaposlovanja, problemi študentov s posebnimi potrebami);

- sodelovati s vsemi evropskimi organi, ki so v povezavi z izobraževanjem in vplivajo na kakovost izobraževanja.

Vsaka država članica ima imenovanega člana, ki predstavlja državo, najpogosteje je to predstavnik ministrstva za šolstvo. Član predstavlja vez med ministrstvom in agencijo (EAIPP 2009). Predstavnica Slovenije v agenciji za razvoj izobraževanja otrok s posebnimi potrebami je po sklepu ministra in v skladu s statutom agencije dr. Bojana Globačnik iz Direktorata za vrtce in osnovno šolo.

Kako pa je v praksi pri nas?

Brez dvoma bomo pošiljali poročila, kako pri nas vse dobro deluje, ampak ali res? Za ilustracijo bomo tukaj izluščili nekaj primerov v morju nenarejenega ali neustrezno izvedenega.

- S starši in njihovi otroci, rojenimi z okvaro vida, se nihče ne ukvarja. Če začnemo pri zgodnji obravnavi, ki je začetek vsega, vemo, da se še ne izvaja. Škoda, storjena otroku, je nepopravljiva. Zamujenih priložnosti kasneje ni mogoče nadoknaditi. Vzgoja (ustrezna obravnava) v zgodnjem otroštvu je pomembna, ker omogoči temelje za nadaljnji otrokov razvoj, s tem pa njegove sposobnosti. Zgodnje okolje ustvari namreč trdno ali pa krhko osnovo, na kateri je zgrajen ves nadaljnji razvoj (Shonkoff & Phillips, 2000, po EAIPP 2009). Vedeti moramo, da je potrebno pomagati tudi staršem, da bodo lahko ustrezno vzgajali otroka s posebnimi potrebami. Ne omogočiti otroku in staršem ustreznega okolja za odraščanje pomeni obsežen poseg v kasnejšem življenju, da bi nekaj tega nadoknadili. Včasih to niti ni možno. Zato lahko vsaj del nemoči slepih in slabovidnih pripišemo neustreznemu obravnavanju stroke ali pa sploh neizvajanju tega, kar bi država morala storiti.

- Za Slepe/slabovidne (otroke, mladostnike, študente) ni učbenikov
V tem trenutku smo ravno na začetku šolskega leta. Učbeniški skladi v šolah zagotavljajo učbenike vsem učencem. Že prvi šolski dan jih imajo. Slepim in slabovidnim taki učbeniki ne omogočajo učenja, ker so pač narejeni za ljudi z vidom. Na spletni strani Zavoda za slepo in slabovidno mladino (ZSSM) je nabor nekaterih prilagojenih učbenikov, a kaj, ko šola, kjer je slep ali slaboviden otrok, uporablja druge. Mnogih pač ni v prilagojeni obliki. Na priporočilo MŠŠ, naj se večinske šole prilagodijo in uporabljajo učbenike, ki so prilagojeni za slepe ali slabovidne, če imajo takega učenca, se to v praksi skoraj ne dogaja. Ravnateljica ZSSM je na enem od sestankov s starši posebej poudarila, da starši niso dolžni skrbeti za učbenike. Kdo pa naj potem skrbi, če Ministrstvo za šolstvo ne, če šole ne, če specialna ustanova za slepe in slabovidne le malo? Dejstvo je, da ostane staršem edina možnost, da si jih prilagajajo sami. Ponekod to izvajajo tudi v šolah, kjer se otroci šolajo, vendar so to bolj izjeme. Nekateri učbenike preberejo na ZDSSS, a je tega malo: predvsem pa

sedaj, ko imajo učenci možnost učenja preko računalnika, zvočni posnetek (le avdio metoda) za večino predmetov ni več primeren za učenje.

- Ko stroka razmišlja, kaj je dobro za slepega/slabovidnega, ne da bi ga vprašala Včasih sama stroka postavlja ovire, namesto da bi jih odstranjevala ali vsaj blažila. Tako na primer otrok, ki pri pouku uporablja računalnik, ki je kot pripomoček naveden tudi v odločbi o usmeritvi, ima v skladu s Pravilnikom pravico do računalnika za uporabo v šoli iz sklada za izposojno pripomočkov v zavodu. Vendar mobilni tiflopedagog meni, da ga ne potrebuje, ker ima že svojega! Računalnik skupaj s knjigami in nekaj zvezki prenaša vsak dan v šolo in domov, življenjska doba bo tako veliko krajša kot pa če bi prenašal le ključek. In tudi lažje bi bilo, saj je navsezadnje še majhen. Didaktičnih pripomočkov ne izposoja še nihče.

- Strokovni prijem še ni jamstvo za dobre učinke

Dobri nameni, kljub strokovnemu pristopu, včasih privedejo do slabega učinka. Na to kaže primer slabovidne učenke, ki res ne vidi na tablo, piše pa v zvezek in tudi bere z lupo. Da bi približali sošolcem njen primanjkljaj, so naredili predstavitev s temnimi očali, hojo z belo palico in predstavili brajico. Sošolci so bili šokirani, saj sošolko že nekaj časa poznajo in vedo, da še kar nekaj vidi in tudi brajice ne uporablja. Po tej predstavitvi so se sošolci do nje obnašali povsem drugače, kar ji je povzročilo nemalo težav. Še danes dokaj dobro vidi in ima neprijeten spomin na ta dogodek.

- Strah pred tistimi, ki naj bi jim bili v podporo

Pred dnevi sem srečala mamo slepega mladeniča, ki se odpravlja študirat. Bila je zelo dobre volje in mi je povedala, da se jih pa sedaj ne boji več. Koga se je tako bala? Povedala mi je, da ji sedaj "zavodski" nič več ne morejo. Dolgo sem razmišljala o tem. Več let je bil njen sin in ona pod nenehnim pritiskom mobilnega pedagoga iz Zavoda za slepo in slabovidno mladino. Sedaj pa tega naj ne bi bilo več. Čudno je to pri nas. Predstava, da je mobilni tiflopedagog otrokov zaupnik, ki mu je otrok pripravljen zaupati, kar ga teži, on pa njemu svetuje, pomaga, ga usmerja in sodeluje z učiteljem, so le iluzije. Velikokrat mobilni tiflopedagog sploh ne pozna učitelja iz šole. Včasih ne pozna niti otroka, čigar mobilni tiflopedagog je.

- Starši smo na različnih bregovih

V skupini staršev za samopomoč si prizadevamo, da bi bilo za slepe in slabovidne učence čim več prilagoditev, potrebne opreme, usposabljanj za učenje in življenje, da bo potrebne manj pomoči drugih, bodisi sošolcev, učiteljev in staršev. Vendar veliko staršev meni, da je potrebno zagotoviti več pomoči, kar posledično pelje v večjo odvisnost, kot bi bilo potrebno. V tem smislu si starši nismo enotni, kar nas ovira pri enotnem nastopanju v odnosu do šol, države in drugih služb.

Nekateri učenci so se z veliko spodbude iz domačega okolja in veliko vloženega truda prebili do izobrazbe in uspeli vzpostaviti socialne stike. Ostane pa grenak priokus, da so zatajili tisti, ki so za to s strani države postavljeni in bi učencem na njihovi poti morali odstranjevati ovire, ne pa jih postavljati. Nič bolj ni opravičljivo, četudi je to nehote. Saj se najde tudi kakšna izjema, njim se opravičujem, ampak izjeme žal ne morejo spremeniti slike dejanskega stanja. To pa je tako, da je na papirju veliko lepega napisanega, v praksi pa malo od tega realiziranega. Včasih, na nekaterih področjih pa prav nič.

Vir

EAIPP.http://www.mss.gov.si/si/delovna_podrocja/izobrazevanje_oseb_s_posebnimi_potrebami/evropska_agencija_za_razvoj_izobrazevanja_na_podrocju_posebnih_potreb/#c17255 Obiskano 9. 9. 2009

[Na vrh](#)

2. AVTOPORTRET: FRANC VUK

Rodil sem se 30. 11. 1930 v Dragonji vasi pri Ptuju, očetu Štefanu in materi Mariji Vuk. Starša sta bila lastnika srednje velike kmetije. V letu mojega rojstva je bila najbolj mrzla zima, saj so temperature dosegle tudi do - 30 stopinj.

Odkar se zavedam, sem moral pomagati pri kmečkih delih. Osnovno šolo sem začel obiskovati že pred drugo svetovno vojno v Cirkovcah, med okupacijo pa sem opravil še štiri leta nemške šole. Po vojni sem se vpisal na srednjo kmetijsko šolo v Mariboru in jo končal s prav dobrim uspehom. Po končani srednji šoli sem se zaposlil pri Ustroju, to je pri Upravi kmetijskih strojnih postaj, kjer sem delal samo nekaj več kot mesec dni, do moje usodne nesreče z vojnim materialom. Sledil je čas zdravljenja poškodb in posledic, ki so ostale tudi na moji psihi, saj sem se zavedal, da nisem izgubil le roke, ampak tudi najdragocenejše čutilo – vid.

Vendar nisem klonil. Kmalu po tem dogodku sem se včlanil v Združenje slepih Slovenije, takrat je bil predsednik Anton Pleško in tajnik Ivan Bizant, ki sta veliko storila zame in za naše člane. Leta 1954 sem bil prvič na letnem dopustu na Okroglem pri Kranju, Tam sem spoznal Naceta Uršlakarja, ki me je navdušil za telefonski poklic. Vpisal sem se v tečaj in opravil prekvalifikacijo za telefonista. Leta 1955 sem se zaposlil v TGA v Kidričevem pri Ptuju kot telefonist. Imel sem srečo, saj sem si zelo hitro zapomnil telefonske številke. Skupaj z beneficiranim stažem imam kar 44 let in 8 mesecev pokojninske dobe.

Vse od včlanitve naprej sem aktivno sodeloval v organih upravljanja medobčinskega društva slepih in slabovidnih Ptuj. Bil sem vseskozi v odboru. Eno mandatno obdobje pa sem bil tudi predsednik društva slepih in slabovidnih Ptuj. Uspešen sem bil tudi kot športnik. Igra z zvenečo žogo je bila ena mojih najboljših športnih panog, kjer sem s prijatelji iz društva dosegal lepe rezultate. Udeleževal sem se tudi krvodajalskih akcij, ki jih je organiziralo društvo. Še vedno pa sem aktiven na kulturnem področju. Rad zahajam na mnoge društvene ekskurzije in izlete. Vsakih 14 dni pa prihajam na skupino za samopomoč Mavrica, ki mi zelo veliko pomeni, saj si v skupini med sabo pomagamo in smo kot ena velika družina. Znam najti stik z ljudmi.

Včasih sem bil svojeglav, saj bi rad vsem dokazal enakovrednost z drugimi, ki se žal ne zavedajo, da je edina tema, ki obstaja, neznanje. Prebiram dela domačih in tujih avtorjev, napisana v brajici, pisavi, s katero je Louis Braille našel rešitev za slepe in slabovidne. Veliko literature pa sem osvojil tudi s pomočjo zvočnega časopisa in zvočnih knjig, ki jih izdaja Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije. Zelo veliko pa poslušam tudi radio.

Že v kmetijski šoli sem se navdušil za poezijo. K temu me je vzpodbudilo pisanje za stenčas – ti so bili takrat aktualni po šolah. Pisanje je lep in prijeten dar, ki vodi človeka vedno naprej k iskanju rešitev iz vsakodnevnih težav in problemov. Hkrati pa izraža tudi velike želje in hrepenenje človeka po lepem, dobrem in prijetnem. Enako velja za vse ljudi upanje v srečo, ki pa je nikoli ni možno doseči v celoti.

Kot telefonist sem delal tudi ponoči. Še posebej v nočnih urah se je rojevala moja poezija. Pesmi sem vseskozi objavljajal v glasilu Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Ptuj »Naša pota«, v zvočnih časopisih in lokalnem časopisu Tednik in v mariborskem Večer. Povečini so ljubezenske, vendar pa se najdejo v moji zbirki tudi pesmi obarvane z domovinsko in narodnostno tematiko. Zelo rad se v pesmih spominjam otroških dni, domače pokrajine, Dravskega polja, ki je bilo nekdanj ob zorenju ajde mnogo lepše kot je danes. Tako v pesmih opevam lepote narave v domačem okolju. Od leta 1970 letujem v Domu oddiha ZDSSS v Izoli, od koder sem prav tako dobil navdih za pesmi. Na kožo so mi pisane vsekakor lirske pesmi, kjer je opazno predvsem hrepenenje po neuslišani ljubezni.

Naj pa še povem, da nisem poročen, čeprav sem si to vedno želel in to željo še danes nosim v srcu. Tri leta sem hodi s prijateljico Francko. Rodila se nama je hči Mojca, danes doktorica slavistike na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Čeprav imam stike z njo samo s pomočjo dopisovanja, sem zelo ponosen na njo. Nekoč pa je bilo drugače. A po toči zvoniti je prepozno.

Vse v življenju ima svoj začetek. Nekateri se tega zavedajo in to upoštevajo, mnogi pa tudi ne, čeprav se lahko iz preteklosti marsikaj naučimo. Lahko se izognemo mnogim neprijetnim in negativnim stvarim, ki potem bremenijo človeka oz. njegovo dušo.

Leta 2007 sem izdal prvo pesniško zbirko z naslovom TEBI - Sen o ljubezni. Fotografije je prispeval Miran Horvat. Pesniško zbirko pa so uredile Silva Hajšek, Saša Kokol in Silvestra Brodnjak. Knjiga je bila izdana v samozaložbi. Imam še vedno pesniški navdih in imam v načrtu, da izdam še eno pesniško zbirko.

Naj kočam s svojo pesmijo, ki je na začetku moje pesniške zbirke.

NJEJ ...

Tako kot ljubi morje mornar,
rdeče vino in primorska dekleta,
imam jaz rad našo reko Dravo
in naše ljudi;
predvsem pa NJO,
ki sem ji posvetil mnogo pesmi
in tudi to zbirko,
saj je zame sonce, luč in tista zvezda,
za katero želim hoditi.

ONA JE SONCE,
ONA JE LUČ,
mnogim bližnjim v pomoč.
Pesem, melodija nežna,
naj polepša JI VSAKDAN.

Hvala g. Branetu Butu, bivšemu direktorju Centra za socialno delo Celje, da me je povabil, da opišem svojo življenjsko zgodbo, saj prav on pozna iz svojega področja mnogo človeških stisk in težav. Daje pa tudi slepim in slabovidnim veliko vzpodbude.

[Na vrh](#)

3. POPOTNIŠKI UTRINKI: Doživljanje Nairobijskega in nacionalnega parka Masai Mara

Avtorica in sodelavka: *Metka Pavšič*

V začetku leta sem obiskala Kenijo. V šestnajstih dnevih popotovanja se je nabralo toliko doživetij in vtisov, da jih ne morem strpati v en sam prispevek, zato potopis objavljam v dveh delih.

Januar je. Prijateljica mi omeni, da bi rada šla v Kenijo, ker na prejšnjem potepanju po Afriki ni videla skorajda nič živali. Ni mi bilo treba dvakrat reči in skupaj še s tremi kolegicami se odpravim. Pravzaprav sem si vedno želela začutiti utrip te celine. Še dobro, da je kolegica izkušena, odkrije poceni karte, kontaktira s turistično agencijo v Keniji, uredi prenočišče na Dunaju. Ja, tam smo začele naš potep. Zvečer odidemo na ogled še novoletno okrašene in razsvetljene avstrijske prestolnice. Sopotnice mi skušajo opisati vse tiste mogočne stavbe in kip vladarice Marije Terezije, predvsem pa se malce spoznavamo med seboj.

Po prespani noči se na letališču seveda sprehodimo po trgovinah in nadišavimo z najbolj cenjenimi parfumi. Jekleni ptič odleti proti Katarju, mali državici na Bližnjem vzhodu. Ugotavljam, da se najbrž staram, ker mi vožnja povzroča silne tesnobe. Tega strahu prej nisem poznala, vsa bleda in otrpla sem. Pomaga mi kozarček viskija, ki me zaziblje v spanec. Doha, glavno mesto, ima veliko, sodobno letališče. Le-to razpolaga s spalno sobo, molilnico, internetno sobo. A kaj, ko je gneča velika in noč mora vsak prebiti po svoje. Skušamo se zviti na neudobnih stolih, da bi vsaj malo zatisnile oči. Da nekako prebijemo čas, mi kolegice opisujejo mimoidoče, zjutraj pa takoj odidemo na zajtrk, ki nam pripada. Prvič v življenju ob šestih zjutraj jem ponfri in pijem mehurčkasto pijačo.

Končno je tu Kenija. V Nairobijski dežuje. Opravimo vse formalnosti z vizo, denarjem in takoj se prične pogajanje za vožnjo s taksijem do hotela. Izkušenejši kolegici se resno in zavzeto pogajata. Stvar na trenutke pridobiva na jakosti tonov. Ampak kasneje spoznam, da je to del tukajšnjega načina komuniciranja, vendar se nelagodnega občutka ob teh vročih pregovarjanjih ne morem znebiti do konca potovanja. In povsod ljudje, ki ti ponujajo pomoč, ponujajo to ali ono reč v nakup. Skorajda se v nekem hotelu že dogovorimo za prenočišče, ko nam na koncu le povedo, da hotel nima vode. In spet sledijo ostra pogajanja.

Nairobi preseneti s svojo sodobnostjo, velikimi trgovinami, dobrimi avtomobili, restavracijami. Prava prestolnica je. Ker je bila Kenija angleška kolonija se vozi po levi strani, iz avtomobilov pa se vali gost, črn dim. Tu praktično vsi ljudje govorijo angleščino, ki je poleg svahilija uradni jezik dežele. Spet neznanosko obžalujem svojo borno znanje angleščine in si, kot že tolikokrat na potovanjih obljubim, da bom nekaj storila na tem področju. Vso noč se zunaj nekaj dogaja, jaz pa skušam spat. Prvič ležim pod mrežo proti komarjem. Vsekakor bolje kot da stakneš malarijo.

Zjutraj eno uro zamujamo v turistično agencijo, kjer smo dogovorjene. Nismo vedele, da je v zimskem času tu dve uri časovnega zamika. A tu se zares nikomur prav nič ne mudi, ura gor ali dol. Izpolnimo kupe obrazcev in se končno z džipom podamo na

pot. Takoj, ko zapustiš center mesta se pričnejo drugačne podobe. Povsod ljudje, ki nekaj prodajajo, živali, zanimiva drevesa s ploščatimi krošnjami. Avto poskakuje, da ti pretrese vse kosti. Čez nekaj ur vožnje se ustavimo na nekakšnem zbirališču popotnikov. Tu nam kuhar pripravi kosilo. Spoznamo še dva sopotnika, ki potujeta z nami. Nemka Ira me kmalu brez ovinkarjenja vpraša, če imam težave z vidom. Po pritrdilnem odgovoru pove, da je ona nekaj časa živela v Keniji pri družini, ki se ukvarja s pomočjo slepim. Zanimivo naključje. Z njeno pomočjo je kasneje nastal prispevek za našo revijo o skrbi za slepe v Keniji.

Smo na robu znanega nacionalnega parka Masai Mara. Sem zahajajo turisti predvsem zaradi ogleda divjih živali, ki jih vidiš v naravnem okolju, pa tudi zaradi znamenitega plemena Masajev. Vozimo se po savani. Tišina, sliši se samo škljocanje fotoaparatorov. Džip ima odprto streho, da lažje opazujemo okolico. Le hrup našega avtomobila moti spokojnost. Naletimo na prvo čredo zeber, slišim kako topotajo pred avtom. Kmalu pa srečamo družino slonov. Šofer zaustavi motor, slišim počasno, mogočno hojo teh orjakov. Prespimo v kampu ob masajski vasi. Sprejmejo nas preproste, prijazne kočice. Zgodaj zjutraj zaslišimo nekakšno cingljanje. Masaji s svojimi čredami odhajajo na pašo. Po zvoku sodeč morajo biti črede zelo velike, sem in tja zaslišim še lajež psa. Saj je kot na naših planinah.

Po zajtrku se odpravimo na pot. Vseповsod polno živali, divjih prašičev, zeber, pisanih ptic, gazel... naletimo na nekaj hijen in šofer se odloči, da jim bomo sledili. Kmalu v nekem grmu zagledamo leoparda. Ne enega, tri. Stvar postaja napeta. Približamo se grmu. Dva malicata na drevesu gazelo, eden pa je na tleh. Povsem blizu smo. Slišim trganje mesa in drobljenje kosti. Malce nelagodno mi postane. V zraku začutim vonj po mrhovini. Vsi smo tiho, le aparate je slišati. Ana mi zašepeta, da je šel eden le kake tri metre stran od avta. Samo pomisliš na to, da bi lahko v enem skoku bil na našem odprtem džipu te že zmrazi. Šofer pojasni, da živali doživljajo avto kot del mrtve narave, tako kot naprimer skalo. Situacija pa bi se popolnoma spremenila, če bi stopil iz avtomobila. Ker se precej stegujemo iz avta dobro slišim dihanje teh zveri, sem in tja tudi nekaj zehanju podobnega. V ozadju čakajo hijene na ostanke pojedine. Sicer pa povsod spokojen mir, le šuštenje trave se sliši, ko se leoparda počasi spustita na tla in se sprehajata sem in tja. Ko se po kaki uri opazovanja odpravimo se hijene približajo ostankom in leopardi jim le-te mirno prepustijo. Red je red in v savani imaš občutek, da ga je veliko.

Punce me opozorijo na jato lastovk. Kar občutek domačnosti me obide, morda pa je katera izmed njih iz naših logov. Med vožnjo srečamo čredo gazel, na stotine jih je, tečejo pred avtomobilom. Šofer sem in tja pokliče ostale kolege, da preveri kje se v savani dogaja kaj zanimivega. Kolegialna pomoč pač. In tako smo bili opozorjeni na dva leva, ki smo ju našli pod grmom. Povedo, da preživljata medene tedne. Za nekaj dni se v takih primerih odstranita iz tropa. Kot v filmu ležita pod grmom in uživata. Priča smo njunemu parjenju. Pred ljubezenskim prizorom lev tako glasno zarjove, da me kar strese.

Nadaljujemo pot in kmalu se avto zaustavi. Šofer nas povabi, da odidemo peš k reki. Vsi negotovi sprašujemo, če je prepričan, da je varno. Očitno je, da sta z Masajem, ki je bil ves čas z nami na poti, v varnost prepričana in podamo se do reke, kjer je veliko krokodilov in povodnih konjev. Priča smo prizoru, ko krokodili hrustajo zebro. Nesrečnica je najbrž prišla popiti nekaj vode, pa so jo zgrabili. Na obrežju reke se

fotografiram še z našim Masajem. Objamem ga okrog pasu in pod tanko ruto začutim vitko, mišičasto telo. Bo že držalo tisto o visokih in postavnih nomadih.

Ko se vračamo proti našemu domu nas ujame huda nevihta. V trenutku so poti zalite z vodo. Šofer je spreten in dobro krmari po poteh, ki so bolj podobne grapam kot cestam. Zdi se mi, da tu grmenje drugače zveni kot pri nas.

Slika: Masajski fantje pod drevesom

Popoldne obiščemo masajsko vas. Mladi fantje nam v pozdrav zapojejo in zplešejo. Kdor izmed plesalcev najvišje skoči v krogu, ta je na vrsti, da dobi nevesto, poglavar pa je tisti, ki ubije leva. Tudi ženske nam zplešejo, med njimi ni mladih deklet. Povabijo nas medse in skupaj se zibamo v ritmu petja. Kar strah me je, da bo kdo od mene zahteval kak solo vložek. Povabijo nas v hišo, narejeno iz kravjega blata in vej. Hiše gradijo ženske, dva meseca traja, da je narejena. Skrb za otroke in gradnja prebivališč je prepuščena ženskam. »Kaj pa moški počnejo,« radovedno vprašamo. »Oni pa na ženske pazijo, da jih kdo ne napade in skrbijo za živino, « nam pojasnijo domačini. Mnogoženstvo je tu nekaj samoumevnega. V povprečju ima vsak moški šest žena in vsako noč se seli od ene do druge hišice. Hiške so skromne, v njej je koža, na kateri ležita oče in mama, v kotu na tleh pa je razgrnjen polivinil na katerem ležijo otroci. Potipam še malo naokrog: vreča z moko, lonček in ognjišče s ponvijo na sredi prostora. To pa je tudi vse. Njihova vsakdanja hrana je predvsem mleko, pomešano s krvjo. Fanta, ki nas vodi naokrog vprašamo, če je hodil v šolo. Pravi da ne, da se je nekaj angleščine naučil od prijatelja, ki je hodil v šolo. Njega oče ni pustil. Masaji neradi pošiljajo otroke v šole, kajti nihče se potem ne vrne več k tradicionalnemu načinu življenja.

Ko domačini vidijo, da na njihovih » stojnicah« ne bomo kaj dosti pokupile nam pokažejo, da je ura minila in se poslovijo od nas. Za spomin si kupim nekaj nakita. Še predno se dokončno poslovimo, si »ogledam« mladega fanta. Dve rdeči ruti, privezani okrog pasu in ramen, lasje pristriženi skoraj na balin. Tudi ženske imajo popolnoma kratke lase. Nakit pa je povsod, v ušesih, nadlaktah, podlaktih, na mečih in okrog gležnja. Za pasom imajo nekakšen nož. Moški so tu res okiteni, njihova koža pa je mehka kot puterček. Hvala Karla, da si mi uredila to »seznanitev«.

Prihodnje jutro zgodaj odrinemo na pot. Ogromno lepih, pisanih ptic se vidi tu, našo pozornost pritegne trop levinj z mladiči. Vsi še spijo. Ema jih našteje dvanajst. V daljavi kmalu zagledajo čredo zeber, ki se bliža. Levinje se postavijo v nekakšen

obroč, v zasedo in mirno čakajo. Ena je čisto blizu našega avta, jutro je spokojno, vsi pa čakamo kaj se bo zgodilo. Kar nestrpni in napeti postajamo. A zebre se nenadoma obrnejo v levo in odtopotajo drugam. Najbrž so zavohale nevarnost.

Mi pa se popoldne odpravimo proti Nairobiju. Na poti opazujemo ženske z otroki, ki prečiščujejo žito tako, da ga počasi, iz velikega kupa stresajo na tla, da veter odpihne pleve. Otroci jim pri tem pomagajo. Iz nahrbtnika potegnem nekaj otroških majic in svinčnikov, ki sem jih prinesla od doma. V trenutku je na meni toliko rok, ki grabijo po meni, da mi postane precej zoprno. Ko se mi zdi vse skupaj le malce prevsiljivo krcnem po roki, a svojo prijateljico, ki mi je hotela pomagati zapreti nahrbtnik. Nadzorni delavec na delovišču se jezi na nas, češ, da motimo delavce pri delu. Seveda smo bile tam edine belke, za domačine zanimive in vsak bi si želel, da kaj dobi od nas.

Večer v prestolnici je nadvse prazničen. Zdi se mi posebna priložnost, da smo v tem mestu doživele prisego novega ameriškega predsednika Obame. Ljudje v lokalih so praznično oblečeni, prav tako je tudi vzdušje. Vsi gledajo v ekrane. Vsi poslušamo, sem in tja zaploskamo. Čuti se, da imajo tega človeka za svojega, upajo in zaupajo vanj, prav gotovo preveč, a vseeno je to zgodovinski trenutek. Tudi me se razživimo, vriskamo in ploskamo, da je kaj. Ob razglasitvi pa doživimo pravi veliki ognjemet. Ponoči sem po ulicah slišala sprevide in vsi so ponavljali ime novopečenega predsednika.

Prihodnjega dne pričenjamo devetdnevno turo proti severu Kenije.

[Na vrh](#)

4. INTEGRACIJA: Kako smo se učili samostojnosti

Izkušnje Uroša, Natalije in Benjamina - učencev Zavoda za slepe in slabovidne Ljubljana

Radi bi vam predstavili, kako smo preživljali čas pri učenju VOS-a. Kratica VOS pomeni: vsakodnevna opravila slepega. Naša skupina je letos imela 3 slepe dijake: Uroša, Natalijo in Benjamina, šofirala pa nas je učiteljica Damijana. Imeli smo privilegij, da smo bili skupaj vsak ponedeljek 4 ure in vsako sredo 2.

Septembra je bila učiteljica zelo prijazna. Vse delo je opravila namesto nas, spotoma je stalno govorila, kaj in kako dela. Mi smo samo kimali, kot da vse razumemo in znamo. Oktobra se je pa začelo. HUDO! Učiteljica je postala lena in ni se ji nas več dalo pedenat. Pa jo je bolela glava in ni mogla pripraviti pogrinjka in nam ni hotela skuhati kosila. Drugič nas je le od daleč lahko komandirala, ker je bila kao prehlajena. Naslednjič je imela sveže nalakirane nohte in spet ni bilo nič od nje. Potem je spet morala nujno skočit v kuhinjo po pol jajca. Vam povemo, sami izgovori so jo bili. Ja, enkrat se je celo zgodilo, da smo ostali na koncu vaje lačni. Spoznali smo, da ni druge rešitve, kot da si zavihamo rokave in začnemo delati.

Iz prijaznosti v zahteve

Meni – Benjaminu - so večkrat popustili živci, ker je kar naprej nekaj zahtevala od nas, in to, da delamo sami. Povem vam, da sva se kregala kot pes in mačka. Uroš in Natalija sta se nama pa hinavsko smejala.

Februarja pa sem spoznal, v čem je point. Učiteljici sem se opravičil za moje otročje obnašanje, za povračilo škode pa sem se odločil, da celo skupino povabim v restavracijo na pico, saj sem tako želel praznovati svoj rojstni dan. Ampak do tega je bila močno trnova pot. Naj jo opišem:

- Osebna higiena na prvem mestu,
- Natančna postavitev pogrinjka,
- Spoznavanje posode in gospodinjskih aparatov ter njihova pravilna uporaba,
- Pomivanje posode na roke in s pomočjo pomivalnega stroja,
- Pospravljanje posode vedno na pravo mesto in nikamor drugam,
- Pospravljanje živil vedno na njihovo mesto,
- Uživanje hrane – z nožem in vilicami – pri čemer imam(o) še vedno malo težav.

In, ko smo to že nekoliko obvladali, se je naša draga učiteljica spomnila, da ne znamo rokovati z denarjem. In smo cel mesec šteli tisti drobiž. Potem se je spet spomnila, da denar mora imeti denarnico, pa smo še to čudo odkrivali in vadili uporabo.

Odhod v svet

Potem se je spomnila, da počasi lahko zapustimo zavodsko gnezdece. O, madona, ko je rekla, da moramo biti cok in pok zrihtani, je to pomenilo, da gremo v laif. Kar je

pomenilo: dobimo se ob točno določeni uri, oblečeni in obuti, skratka urejeni od glave do pet, s prijateljico palico, kolegico vozovnico in teto denarnico. Če ti je kaj od tega manjkalo, si ostal doma.

Ko smo ta cok in pok natrenirali, je prišla na vrsto hoja po ljubljanskih ulicah. A mislite, da nas je vodila za rokico? Jok! Povedala nam je poti in ulice pa smo šli. Da smo na pravi poti in da se lahko bliža nevarnost pred nami, smo zaslišali: Tu te čaka moj komolec. In smo bili ob vse: ob klepetanje in opravljanje na sprehodu. Vkllopiti smo morali vse svoje čute in znanje. Verjemite, ni nam bilo lahko. Z zobmi smo kar malo škripali.

Če je na koncu vaje učiteljica rekla, dobro je bilo, smo vedeli, da nas čaka ponovitev vaje, ker zanjo še ni bilo dobro. Če je rekla, pridni ste bili, smo vedeli, da vajo obvladamo dobro. Ko pa je rekla super, zdaj gremo pa na sok, jaz častim, smo pa zmagali.

V restavraciji

Po eni od takih zmag smo se najavili v indijski restavraciji. Tam smo spoznali, da nam še veliko znanja manjka. No, znanje smo imeli, a ga še nismo začeli uporabljati. Na primer obešanje jakne na naslonjalo stola. Ko smo se učili, smo vajo opravili površno, ker se nam je zdela brezvezna. Zato pa smo v restavraciji potrebovali pomoč. Bilo nas je malo sram. Smo pa zato do naslednjega dne ponoči sami vadili, tako da smo učiteljico presenetili in ji onemogočili, da bi nam spet pridigala. Naj vam povem, da jaz nisem znal nalivati čaja in soka. Tudi to sem prakticiral v moji sobi, sam. Malo sem polival, malo nalival, ko pa sem to veščino opravil pri pouku, je učiteljica vprašala, če sem še tisti Benjamin od prejšnjega meseca. Zrasel sem kar za 4 cm in tako so mi skoraj vsa oblačila premajhna.

No, v indijski restavraciji je bilo tako fajn, da smo o tem napisali kar celo poročilo. Tam smo se dobro in poceni najedli. Potem smo spoznali, da mestni avtobus ni bau bau. Velikokrat so nas motili potniki na njem, ker so bili preveč uslužni, nam hoteli pomagati pa so nam bili v bistvu bolj v napoto. Ko smo pogruntali sistem, kako na avtobus in dol z njega, se nismo dali več motiti, a tudi peš hoditi nismo več hoteli.

Zdaj pridejo na vrsto dnevni in nočni izhodi. Večerja v restavraciji. Sedaj bomo spet zatožili. Vedno, ko smo se kjerkoli udobno posedli za mizo, je morala učiteljica na WC, ali je zgubila glas in smo se morali z natakariji kar sami pogovarjali. Pri tej vaji smo se naučili s pomočjo natakarija, kako ga slep človek pokliče k mizi. Pa vam ne povemo kako!

Na rojstnem dnevu

Tako je bilo tudi na Benjaminovem rojstnem dnevu. Kar poglejte sliko. Ja, prav vidite. Na mizi imamo eno pivo. Smo prosili za dovoljenje, če smemo enega naročiti. Če bi vedeli, kaj vse smo morali poslušati o enem ubogem pivu, bi raje pili vodo. Fuj, kake kemikalije vsebuje in na kaj vse vplivajo. Pa še politiko in tajkune smo ob

tem obravnavali. Na sliki lahko vidite Natalijo, ki ponavadi nič ne je, tu pa je zmazala celo taveliko pico. Mama Brigita, hvala za to, da nova denarnica ni bila prazna. Z veseljem sem odštel tisti drobiž.

Zato, da je naše delo tako dobro teklo, pa moramo pohvaliti Uroša. Ne, da ga hvalimo, saj on tega ne mara, ampak vseeno: bil je vesten, zanesljiv, nepozabljiv, tovariški, prijazen in ustrežljiv, ah ni besed, s katerimi bi ga lahko opisali. Učiteljica ga je izbrala za svojega asistenta. Bolj mu je zaupala, kot sama sebi.

Učiteljica nas že ni več dohajala v naših spretnostih, ko se nam je v marcu vrinila na kraljevske zajtrke naša Anja, na željo njene name. Mislili smo, da nam bo podrla sistem dela, pa nam ga ni. Vsako sredo zgodaj zjutraj je naš Uroš poskrbel, da je princeska pravočasno vstala in se cok in pok zrihtala. Potem sta skupaj vse pripravila za kraljevski zajtrk. Kraljevski zato, ker smo si lahko izmišljevali, kaj bomo zajtrkovali. Edini pogoj je bil, da smo pri naših razumevajočih kuharicah nabavili vso robo. »Kar boste prinesli, tisto boste jedli«, je bilo navodilo. Smo se kar dobro pobrigali, brez skrbi.

Kako smo prebrisanu odpravili muhe naše učiteljice

Da je zjutraj ni več bolela glava, je Uroš poskrbel in skuhal odlično kavo, ki je že na daleč dišala. Da ji ni bilo treba na novo pleskati nohtov, je poskrbela Natalija, ki je vso posodo pomila na roke ali pa jo zmetala v pomivalni stroj.

Potem, ko smo postali "veliki", smo se še bolj trudili in smo učiteljici vsak teden pripravili kako presenečenje. Naprimer, Natalija je prihajala mnogo prej k pouku, čeprav je zvezdica zaspanka, in Uroš se je zrihtal in nadišavil, kot da bi hodil na manekensko šolo. Učiteljica mu je rekla, da je kot iz škatlice. Benjamin je kupil tako fantovsko jakno, da je bila funkcionalna in je znal sam zapeti zadrgo.

In še bi lahko naštevali. Vidite, tako so muhe naše učiteljice počasi izginile. Potem, ko ji je zmanjkalo materiala za kritiziranje, nas je samo še hvalila, da so nam ušesa rasla, ker tega pa res nismo vajeni. Kako je možno, da smo kar naenkrat postali tako uspešni? Tudi, ko je štefnala po naših brlogcih, ni naletela na nič posebnega.

Naš podmladek

Še par besed o našem podmladku: Urošu, Martinu in Gregorju. Smo že izgubili upanje nad njimi. Sama nedisciplina in eno samo kreganje. Pa se je stanje na zimo močno izboljšalo. Zgleda, da so tudi oni popustili in se vdali v usodo, da bodo tudi oni postali kuharski mojstri. Le nekajkrat smo jih ujeli ravno pri pripravi paradižnikove juhe z ribano kašico. Ni nas pa bilo zraven, ko so se mastili s pico, pri palačinkah, jabolčni čežani, sirovih rogljičkih, vaniljevih rogljičkih, prekmurski zlivanki itn.

[Na vrh](#)

5. NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: **Upravičenci do parkirne karte**

Avtor in sodelavec: *Brane But*

11. avgusta 2009 je začel veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varnosti cestnega prometa. Objavljen je bil 27. julija 2009 v Uradnem listu Republike Slovenije št. 58/2009, uvaja pa določene spremembe na področju upravnih notranjih zadev.

Med drugimi spremembami in dopolnitvami je bil spremenjen 6. odstavek 53. člena Zakona o varnosti cestnega prometa, ki določa, komu lahko pristojni organ izda parkirno karto (določa torej upravičence do parkirne karte). Ta odstavek se je spremenil tako, da na novo glasi:

»(6) Parkirno karto lahko pridobijo naslednji upravičenci:

- zdravstvene službe, socialne službe in invalidske organizacije, katerih delavci obiskujejo oskrbovance na domu zaradi nujnih in neodložljivih storitev, potrebnih za njihovo zdravje in življenje,
- osebe, ki imajo zaradi izgube, okvare ali paraliziranosti spodnjih ali zgornjih okončin ali medenice priznana najmanj 60% telesno okvaro,
- osebe z multiplo sklerozo,
- osebe z mišičnimi in živčno-mišičnimi obolenji z ocenjeno najmanj 30% telesno okvaro,
- težko telesno prizadete osebe, ki jim je zaradi tega priznana invalidnost po predpisih o varstvu telesno in duševno prizadetih oseb,
- težko duševno prizadete osebe, ki jim je zaradi tega priznana invalidnost po predpisih o varstvu telesno in duševno prizadetih oseb,
- osebe, ki so slepe,
- mladoletne osebe, ki so težko telesno ali duševno prizadete oziroma so zaradi izgube, okvare, paraliziranosti spodnjih okončin ali medenice ovirane pri gibanju.

Na zahtevo upravičencev izda parkirno karto upravna enota, na območju katere ima upravičenec stalno prebivališče ali začasno prebivališče oziroma sedež. «

Sprememba 6. odstavka 53. člena Zakona o varnosti cestnega prometa za razliko od dosedanjega besedila tega odstavka izrecno našteva upravičence, ki lahko pridobijo parkirno karto, krog upravičencev do nje pa ne razširja. Zaradi večje jasnosti in natančnosti se ta zakonska določba lahko lažje izvaja. Parkirna karta je torej vezana na upravičenca, zato se izdaja se na ime upravičenca.

Še vedno pa lahko na označenem parkirnem prostoru za invalida pod posebnimi pogoji parkira tudi spremljevalec, ki pa je lahko kdor koli. Ker je spremljevalec lahko vsak dan kdo drug, bi bilo tudi nesprejemljivo, da bi vsakokratni spremljevalec pridobil parkirno karto, tako lahko takrat, ko vozi invalidno osebo, za parkiranje uporabi njegovo karto. Tako je tudi pri slepih osebah. Parkirna karta se izda na ime slepe osebe, uporabi pa jo njen spremljevalec, ki jo vozi z njenim ali pa tudi s svojim avtomobilom.

Osvežimo si še naš spomin, kje lahko parkiramo avtomobil z uporabo veljavne parkirne karte:

- Za največ dve uri lahko parkiramo vozilo na krajih, kjer to sicer ni dovoljeno, če tako parkirano vozilo ne ogroža oz. ne ovira drugih udeležencev v cestnem prometu.

Kadar v takšnih primerih parkiramo na pločniku, moramo pustiti prost najmanj 1,60 m širok del pločnika za pešce, ki ne sme mejiti na vozišče.

- Parkirati smemo na označenem parkirnem prostoru za invalida.

Voznik vozila, parkiranega na kraju, kjer to sicer ni dovoljeno ali parkiranega na označenem parkirnem prostoru za invalida, mora označiti parkirano vozilo z veljavno parkirno karto. Parkirna karta se namesti na vidno mesto na levi notranji strani vetrobranskega stekla za čas parkiranja vozila.

[Na vrh](#)

6. DOBRO JE VEDETI: Merilnik krvnega sladkorja, s katerim so slepi in slabovidni samostojni

Avtor: *Lavrinc Jože*, (več o avtorjevih izkušnjah na koncu članka)

V članku je predstavljen merilnik za merjenje krvnega sladkorja, s katerim lahko samostojno upravljajo tudi slepi in slabovidni. Opisan je postopek testa ter možnosti za pridobitev aparata. V zaključku pa je še nekaj nasvetov iz strokovne in osebne zakladnice izkušenj, kako pravilno odvzeti kri za testiranje, da bo pravilno in s čim manj zapleti na prstih.

Sladkorna bolezen je pogosti vzrok za okvaro vida

Sladkorna bolezen pogosto terja svoj davek tudi tako, da vpliva na kakovost vida. Slabovidnost in celo popolna izguba vida sta pogosta kasna zapleta sladkorne bolezni in prizadeneta večje število bolnikov. Najpogostejši vzrok za slabovidnost in slepoto pri sladkornih bolnikih je diabetična retinopatija. Za upočasnitev procesa je poleg samega okulističnega zdravljenja zelo pomembna skrb za čim boljše urejenost krvnega sladkorja. V ta namen je potrebno skrbeti za zdrav življenjski slog, ki vključuje zdravo prehrano ter zdravstvenemu stanju primerno intenzivno telesno dejavnost. Velikokrat pa je potrebno tudi farmakološko zdravljenje z inzulinom ali različnimi tabletami.

Koristen je tudi reden nadzor krvnega sladkorja. Pri tovrstnih bolnikih pa je nadzor nujen. Veliko sladkornih bolnikov ima merilnike krvnega sladkorja doma in jih lahko uporablja. Njihova uporaba je razmeroma enostavna. Če ima sladkorni bolnik težave z vidom, pa se pri uporabi zaplete. Toda tudi za tovrstne težave obstajajo rešitve.

Merilnik krvnega sladkorja z zvočnimi signali

Že nekaj časa je na voljo merilnik krvnega sladkorja ACCU-CHECK Compact Plus. Merilnik uporablja valjčke s po 17 testnimi senzori, zato je vstavljanje senzorjev enostavno, kodiranje pa je nepotrebno. Odlikuje ga izredno velik prikazovalnik. Na njem se lahko izpisujejo vsa opozorila in rezultati merjenja krvnega sladkorja tudi z dodatno osvetljenimi simboli na temnem ozadju. Na prikazovalnik lahko prikličemo tudi zgodovino meritev. Merilnik lahko shrani v svoj spomin kar 500 meritev, izračuna tedensko ali 14-dnevno povprečje, vse skupaj pa lahko prenesemo tudi na računalnik. V ta namen potrebujemo dodatni infra-rdeči vmesnik, podatki pa se nam zapišejo v preprosti kodi HTML, ki jo lahko prebiramo z vsemi spletnimi brskalniki.

Nič posebnega, bi dejali, če merilnik ne bi bil posebej prilagojen slabovidnim in tudi slepim osebam. V osnovnem meniju je mogoče vključiti zvočne signale, ki nas potem spremljajo skozi celoten postopek merjenja, opozarjajo na napake ter nam sporočajo izmerjene vrednosti. Zvočni signali se razlikujejo po višini tona in po številu. Opozorila so sestavljena iz hitro prepoznavnih višjih tonov, ostala sporočila pa v nižjih tonih in jih razlikujemo po trajanju samega piska. Tako je rezultat merjenja sestavljen iz več piskov različnih dolžin in vse se trikrat ponovi, tako da imamo dovolj priložnosti pravilno prešteti piske in preveriti pravilnost razumevanja sporočila.

Za lažjo predstavo: rezultat npr. 7,6 mmol/L nam merilnik sporoči s dvema kratkima zaporednima piskoma, s katerima nas pripravi na sporočanje, sledi dolg pisk za ničlo, kratek premor, sedem standardnih piskov za prvo številko, premor, kratek pisk kot oznaka za decimalno vejico, premor ter šest zaporednih standardnih piskov za drugo številko. Sledi premor, dva kratka zaporedna piska – s katerim nas merilnik opozori, da bo ponovil sporočanje rezultata. V prvem trenutku se morda vse skupaj sliši kot simfonija številnih piskov, vendar se lahko s kratko vajo hitro privadimo razumevanju sporočil.

V navodilih merilnika sicer piše, naj slepi in slabovidni ne uporabljajo aparata samostojno, kljub vsemu je uporaba enostavna. Na začetku je potrebno le nekaj vaje v prisotnosti videče osebe. To še bolj zaradi samega vboda in zajema potrebnega vzorca krvi, kar pa je težava, s katero se srečujemo pri vseh merilnikih.

Slepi ali slabovidni osebi ni enostavno pravilno zajeti vzorec krvi. Zaupati moramo svojim občutkom in enostavno poskušati. In to tudi, če bomo na začetku, dokler se ne privadimo, uničili nekaj testnih senzorjev. Potrebna količina krvi je pri omenjenem aparatu izredno majhna in sicer znaša 1,5 tisočinke mililitra. In kar je najboljše, dovoljeno je dodajanje vzorca krvi vse dotlej, dokler merilnik s piskom ne sporoči, da je količina ustrezna. Meritev se prične šele, ko je mikropilara v senzorju polna.

Kako do takega merilnika?

Merilnik ACCU-CHECK Compact Plus spada v „standard“, zato ga vsi sladkorni bolniki, ki se zdravijo z inzulinom, lahko dobijo preko zdravnikove naročilnice za merilnik, brez doplačila. Še vedno velja, da tem bolnikom pripada naročilnica za merilnik krvnega sladkorja enkrat v 5-letnem obdobju. Naročilnico lahko napiše zdravnik, ki zdravi sladkorno bolezen. Ostali sladkorni bolniki in bolniki, ki so svojo pravico do merilnika v zadnjem obdobju že izkoristili, pa ga lahko samoplačniško nabavijo v lekarnah ali specializiranih trgovinah. Priporočena cena znaša okrog 70 EUR.

Merilnik krvnega sladkorja z govornim usmerjanjem

Seveda še vedno ostane možnost nabave posebnega merilnika krvnega sladkorja, ki ima dodano napravo za glasovno usmerjanje in glasovno sporočanje. Eno takšnih naprav ponuja tudi podjetje Accu-Check, imenuje pa se Voicemate. Tako kot ostale podobne naprave, ki po eni strani olajšajo življenje slepim in slabovidnim osebam, tudi ta ne zna slovensko. Ker so te naprave izven standarda, ki ga Zdravstvena zavarovalnica prizna, potrebujemo tako naročilnico za tehnični pripomoček, ob tem pa moramo doplačati še med 200 in 300 EUR.

Še nekaj navodil za tiste, ki morajo redno meriti krvni sladkor

Posledica pogostih meritev krvnega sladkorja so drobne brazgotinice na konicah prstov. Zaradi tega sčasoma lahko upade občutljivost, slabša je kakovost tipa. Ta pojav je deloma mogoče preprečiti z nekaj preprostimi postopki.

1. Redno menjavajte mesta vboda. Konec koncev ima večina ljudi 10 prstov!

2. Nikoli se ne zbadajte neposredno v jagodico prsta. Te so rezervirane za tipanje in čitanje Brajeve pisave. Vbod opravite v zgornjem stranskem delu prsta.

3. Po vsaki uporabi zamenjajte lanceto! Ostrina namreč otopi, s tem pa se poveča velikost vboda.

4. Izberite lancer (naprava za zbadanje), pri katerem je mogoče regulirati globino vboda.

5. Pred testiranjem si, če je le mogoče, umijte roke s toplo vodo in jih dobro sfrotirajte. Tako boste pospešili krvni obtok v dlaneh in pridobitev krvne kapljice bo bolj verjetna.

6. Če si boste umivali roke pred testiranjem, je uporaba alkohola nepotrebna. Vedite: alkohol suši kožo.

7. Negujte svoje roke! Malo kreme za roke enkrat ali večkrat preko dneva bo poskrbelo, da bo koža bolj voljna in mehka. Tako se bodo tudi drobne brazgotine lepše in hitreje celile.

O avtorju: je višji medicinski tehnik, svoje delovne izkušnje je pridobival na področju klinične dietetike ter kot edukator (svetovalec zdravega življenja) sladkornih bolnikov. Več kakor 40 let je tudi sam sladkorni bolnik, zadnjih nekaj let pa se sooča s slabovidnostjo.

[Na vrh](#)

7. TESTIRALI SMO: **Wolfram Alpha – Spletna zakladnica faktografskega znanja**

Avtor in sodelavec: *Davor Krajec*

Vse od prvih zametkov sodobnega računalništva v ljudeh tli upanje, da bo računalnik sposoben odgovarjati na zastavljena vprašanja iz mnogih naravoslovnih in družboslovnih ved. Do danes je računalnik pripomogel k poenostavitvi in reševanju marsikaterega problema. Stopnje, da bi bil dejansko sposoben odgovoriti na vprašanja v naravnem jeziku, pa do danes ni dosegel. S pojavitvijo spleta se je porodilo novo upanje, toda vse do danes se je znanje le nabiralo na milijardah različnih spletnih mest. V maju letošnjega leta je luč sveta ugledala nova »zvezda« po imenu Wolfram Alpha, ki dejansko zna odgovarjati na vprašanja, zastavljena v naravnem jeziku. Vse kar potrebujete, je znanje angleščine in raziskovalna žilica.

Kaj je pravzaprav ta znanstveno poimenovani Wolfram Alpha?

To je v svojem bistvu ogromna baza znanja, dostopna preko spletnega naslova: <http://www.wolframalpha.com/>. Veliko vnosno polje precej spominja na spletne iskalnike, ki nam kot rezultat izpišejo seznam spletnih strani, skladnih z našim iskalnim nizom. Alpha nam za razliko od običajnih spletnih iskalnikov na osnovi vpisanega niza vrne faktografski odgovor. Za lažjo predstavo vpišimo niz: »Ljubljana weather«. Precizna Alpha nam izpiše podrobne podatke o: trenutni temperaturi zraka v Ljubljani, pove nam, če je oblačno, jasno ali deževno; odstotek relativne vlažnosti, hitrost vetra, zgodovinski pregled temperatur, podatek o tem, kdaj je bila zabeležena najnižja, povprečna in najvišja temperatura za današnji datum, prikazano z grafikonom, in še mnogo več. Sposobnost Alphe bomo pod drobnogled vzeli v nadaljevanju s pregledom rezultatov na iskalne nize iz nekaterih naravoslovnih in družboslovnih ved.

Glavna zasluga za nastanek faktografskega iskalnika znanja - Wolfram Alpha gre genialnemu znanstveniku Stephenu Wolframu. Stephen je že pri svojih 20 letih prejel doktorat iz teoretične fizike. Svoj neusahljivi znanstveni potencial je oplemenitil z izdajo programa Mathematica, ki se danes ponaša že s svojo sedmo različico in predstavlja de facto standard na področju programske opreme, namenjene najbolj zahtevnim tehničnim izračunom in simulacijam. V letu 2002 je izdal svoj znanstveni manifest – A New Kind of Science v obsegu 1200 strani. S tem delom je znanstveni in neznanstveni javnosti prikazal povsem nove, do tedaj še neodkrite koncepte, ki na novo definirajo dožemanje sveta.

Program Mathematica in delo A New Kind of Science predstavljata osnovo za nastanek faktografskega iskalnika znanja Wolfram Alpha. Z Mathematico je imel Stephen orodje, ki mu je s simboličnim jezikom omogočalo predstavitev česar koli, ter moč nešteti algoritmov, ki zagotavljajo izračun vsega, kar je moč izračunati. Delo NKS pa podaja moč paradigme za razumevanje kompleksnosti, ki izvirajo iz sosledja enostavnih pravil.

Splet že v sami osnovi predvideva globalno medmrežje za pretok raznolikih podatkov in informacij. Tekom let so se akumulirale enormne količine znanja, ki pa jih množice spletnih iskalnikov niso znale učinkovito interpretirati. Glavna ovira je naravni jezik človeštva in binarni računalniški zapis. Dnevno v spletu iščemo podatke in informacije iz najrazličnejših področij. Čas, ki ga porabimo, je po eni strani precej odvisen od tega, kako spretni smo pri izbiri ključnih besed ter iskalnih operatorjev. Tudi z optimalno uporabo le-teh nam spletni iskalniki, kot so Google.si, Najdi.si postrežejo z dolgim seznamom iskalnih zadetkov, kar predstavlja le en korak bliže končnemu cilju. Znanja, ki ga iščemo, pa še vedno nismo našli. Faktografski iskalnik Alpha nam ponuja iskalno polje, ki je namenjeno vnosu izračunljivih oz. prikazljivih podatkov in informacij v naravnem jeziku (za enkrat zgolj angleščina).

Praktična uporaba Alphe

Za začetek se bomo podali v svet matematike, ki jo nekateri enostavno obožujejo, spet drugim predstavlja nočno moro, vsem pa bo s pomočjo Alphe postala precej bolj privlačna in razumljiva. Mnogi izračuni, domače naloge, bodo postali rešljivi v zelo kratkem času. Za prvi miselni preizkus Alphe sem si izbral izračun deležev (odstotkov). Želel sem si hipotetično izračunati, koliko bi znašala mesečna plača v eurih, če bi se z delodajalcem uspeli dogovoriti za 4,62 odstotno povišico. Za neto plačo vzamemo kar slovensko povprečno plačo, ki za avgust zaokroženo znaša 924 EUR. V Alphi vpišemo $924 \text{ EUR} + 4.62 \%$ in kot rezultat prejmemo novo plačo v izračunu 966.69 EUR. Precej enostaven a uporaben izračun. Nadaljevali bomo s pretvorbo ulomkov v deleže. Alphi povprašamo: convert 2/13 to percent. Kot bi trenil Alphi izpiše, da je to natanko 15.38 %, kar nam nazorno pokaže tudi s tortnim diagramom. Matematični zanesenjaki se boste smejali enostavnosti vnosov. Toda tudi za vas imamo poslastico. Želimo izračunati integral $\sin^2(\cos x)$ v mejah od -1 do 1.125. Zapis v Alphi izgleda: integrate $\sin^2(\cos x)$ from $x=-1$ to 1.125. Rezultat je ploščina izrisane lika, ki v tem primeru znaša 1.14. Da ne bomo povsem zamorili nematematikov, se bomo preselili na področje geografije. Vse, željne eksperimentiranja z matematičnimi izračuni, vabim k branju vodnika za lažje delo z Alphi na naslovu: <http://www.wolframalpha.com/examples/>. Poglejmo, kaj lahko izvemo, če v Alphi vpišemo Slovenia. Prikaže se nam množica faktografskih podatkov od števila prebivalcev, zemljevida do letnega BDP in mnogih podrobnosti. Mnogi od vas precej potujete. Pred vašim naslednjim potovanjem lahko preverite npr. razdaljo med Ljubljano in New Yorkom. Alphi ukažite z zapisom: Ljubljana to New York. Izvedeli boste, da bo vaš let trajal okvirno 7.5 ur. V tem času boste preleteli razdaljo 6807 kilometrov. Jasno vam bo postalo, da je Ljubljana proti New Yorku prava mala vasica, saj se New York ponaša s preko osem milijonov prebivalcev. Čisto informativno sem Alphi povprašal o nadmorski višini Triglava z vpisom: height of Triglav. Rezultat je povsem natančen. Izvedel sem tudi, da je bila tam trenutna temperatura -3.6 stopinje. Alphi zna odgovoriti s pravilnim odgovorom tudi na vprašanja o glavnih mestih posameznih držav. Osebno me je zanimalo glavno mesto otoka Fiji. Alphi me je poučila, da je to Suva.

Naše tretje raziskovalno področje bo računalniško obarvano. Navsezadnje je rdeča nit Rikossa računalništvo. Za začetek Alphi vprašajmo, kje sploh smo. Vpišemo: where I am? Kot rezultat se izpiše vaša IP številka in lokacija najbližje centrale. Ni povsem natančno, toda povsem zadovoljivo. Ker v računalništvu nikoli ne zmanjka novosti in raznoraznih označb, vam Alphi precej olajša delo. V računalniških novicah

smo zasledili označbo za brezžični prenos podatkov 802.11n. Kaj naj bi bila razlika v primerjavi z našo brezžično napravo z oznako 802.11g? Povprašajmo Alfo z vpisom: 802.11n and 802.11g wireless network. Odgovor Alfo nam pove, da je hitrost naše brezžične povezave omejena na 54 Mbit/s v primerjavi z novo 802.11n povezavo, ki se ponaša s hitrostjo 600 Mbit/s.

Wolfram Alpha je precej prijazno orodje, ki bo dalo odgovor na marsikatero vprašanje oz. poizvedbo. Omejeno je na angleški jezik, kar dandanes ne predstavlja več tako velike ovire, ker večina ta jezik obvlada. Faktografski iskalnik Alpha si je mogoče vključiti kar v svoj spletni iskalnik v obliki dodatka. Po namestitvi imamo na razpolago vnosno polje, kar precej olajša samo uporabo, saj se vedno nahaja na istem mestu v spletnem iskalniku. Za vse uporabnike Windowsov je na voljo prenos Alpha dodatka, ki vnosno polje vključi kar v opravilno vrstico poleg gumba start. Vse dodatke si lahko prenesete iz povezave: <http://www.wolframalpha.com/downloads.html>.

Uporaba Wolfram Alpha s pomočjo Zoom Texta 9.1 je bila nemotena. Vsi grafični elementi so bili izrisani v sprejemljivih kontrastnih razmerjih, pogrešal sem samo dodatne opise slik, kar bi precej pripomoglo k dvigu uporabnosti tudi za slepe uporabnike. Uporabniki z le nekaj odstotki vida in tisti z barvno slepoto bi lahko imeli nekaj težav s privzeto barvno shemo. Priporočal bi inverzno barvno shemo, ki jo Zoom Text omogoča. Predvsem zemljevidi postanejo precej bolj jasni.

Wolfram Alpha piše novo obdobje naslednje generacije spleta. Vedeti je treba, da gre za izjemno orodje, ki je novo, a v stalnem razvoju. Steven Wolfram je naznanil, da Alpha spada med projekte, ki se nikoli ne končajo. To zagotavlja dobro popotnico za svetlo prihodnost prvega faktografskega iskalnika, ki poizkuša razumeti človeška vprašanja.

[Na vrh](#)

8. NAMIGI IN NASVETI: Preverite moč vašega gesla, Preverite hitrost vaše internetne povezave

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Preverite moč vašega gesla

Za varnost naših podatkov pri povezavah v svetovni splet je izrednega pomena dobro izbrano geslo. Močnejše geslo bomo izbrali, bolj bodo naši osebni podatki v računalniku zavarovani pred različnimi možnimi poskusi kraje. Na žalost pa mnogim primanjkuje domišljije in idej in se zanašajo na smešno šibka gesla, kar lahko različnim hekerjem zelo olajša njihovo delo pri vdorih v naše računalnike in kraji osebnih podatkov, ki so pa lahko zelo dragoceni. Zato je potrebno vsaj nekaj znanja, kako določiti čimbolj zanesljiva in močna gesla.

Moč varnostnega gesla, ki ga uporabljaš, lahko preveriš in se prepričaš o njegovi moči. Za ta namen so na razpolago različna brezplačna orodja. Uporabimo lahko [Microsoftov analizator](#) na spletnem naslovu

<http://www.microsoft.com/protect/yourself/password/checker.msp>.

To brezplačno orodje je povsem enostavno za uporabo. V okence Password vneseš geslo, ki ga uporabljaš in pod njim (Strength) se bo takoj izpisal rezultat moči tvojega gesla: šibko (Weak), srednje (Medium), močno (Strong) ali najboljše (BEST).

Microsoftov analizator vpisov gesel ne beleži, ampak samo oceni moč vnesenega gesla na podlagi sosledja črk, števil in simbolov.

Pomembno je tudi, da moč gesla prilagodimo pomembnosti varovanih osebnih podatkov. Za najpomembnejše podatke je ne le priporočljivo, ampak nujno, da uporabljamo najmočnejša gesla (npr. geslo za povezavo v svetovni splet, na osebno servisno stran našega strežnika ipd.). Niso redki, ki uporabljajo zelo šibka gesla, npr. svoje osebno ime ali ime svojega partnerja, ime domačega ljubljence, morda kar preprosto zaporedje števil («1234») ipd.

Microsoftov analizator oceni kot najboljše takšno geslo, ki ima najmanj 14 znakov in bi naj vsebovalo mešanico števil, simbolov ter tako velike kot male črke. Pri tem pa je zelo praktično, da bi naj bilo geslo tudi takšno, da si ga lahko zapomnimo, ne pa da smo ga primorani vedno prepisovati s papirja in ga imeti vedno na doseg, ko ga potrebujemo.

Kako si lahko pomagamo, da oblikujemo močno geslo, ki si ga bomo lahko tudi zapomnili brez večjih težav? Eden od načinov je lahko naslednji:

Oblikujemo neko frazo, besedno zvezo, ki ima najmanj 14 črk in si jo lahko zapomnimo, npr. »RikossJeOdlicen«. Nato zamenjamo določene male črke z oblikovno podobnimi števili («i» z »1«, »o« z »0« in »s« z »5«). Tako nastane geslo »R1k055JeOd1cen«, ki ga Microsoftov analizator oceni kot najboljše.

Povezava: [Microsoftov analizator](#)

Preverite hitrost vaše internetne povezave

Večkrat se vprašamo, kakšna je dejanska hitrost našega internetnega priključka, kako hiter je prenos podatkov. Ponudniki nam ponujajo različne hitrosti, v pogodbi s ponudnikom internetne povezave določimo hitrost, za katero smo se odločili in katero tudi plačujemo. Dejanske hitrosti pa dostikrat odstopajo od hitrosti, ki so določene (in obljubljene) v pogodbi.

Kako hitra je torej naša internetna povezava? To lahko zelo enostavno in hitro preverimo na spletni strani <http://www.speedtest.net>. Preprosto kliknemo na gumb Begin Test (Start test to recommended server Ljubljana). Aplikacija bo prej kot v pol minute izmerila hitrost prenosa podatkov v smeri od računalnika k internetu (upload test) ter hitrost prenosa podatkov v smeri od interneta k našemu računalniku (download test).

Potrebno pa je še opozoriti, da je test hitrosti prenosa podatkov odvisen od trenutne obremenitve internetnega priključka na našem računalniku. Zato je bolje, da opravimo testiranje takrat, ko na internetnem priključku ni nobenega morebitnega aktivnega prenosa (npr. posodobitve, torrenti ...), da bo čimbolj natančno izmerjena dejanska hitrost naše internetne povezave.

Povezava: <http://www.speedtest.net>

[Na vrh](#)

9. OGLASNA DESKA: **Google Wave – Spletna komunikacija naslednje generacije**

Avtor in sodelavec: Davor Krajec

Spletna pošta z načinom uporabe, kot smo je vajeni sedaj, dobiva svojega naslednika. Google Wave bo obstoječi spletni pošti vdahnil novo svežino z noto realnočasovne komponente, poznane iz orodij za neposredno sporočanje. Google, kot primat spletnega prostora, z Waveom postavlja tudi povsem novo arhitekurno platformo spletne komunikacije. Še več, Google wave postavlja nov komunikacijski protokol, kar odpira nove še nedojemljive razsežnosti subtilne infiltracije.

Ozadje ideje o nastanku Google Wave

Google ne skriva dejstva, da želi poleg primata med spletnimi iskalniki tudi primat na področju spletnih komunikacij. Strokovni javnosti je bilo konec maja v okviru konference Google I/O predstavljeno praktično delovanje Google Wavea. Po uri in dvajset minut »možganske terapije« so sledile stoječe ovacije, kar nakazuje na potencial nabora revolucionarnih zmožnosti. Tlakovanje poti Google Wavea sega v leto 2004, ko je uspešno start-up podjetje Were 2 Tech postalo del Googla. Prvi odmevni plod sodelovanja med Where 2 Techom in Googlom je bil spletni servis, ki ga danes poznamo po imenu Google Maps. Naslednja širokopotezna ideja se je dotaknila spletnih komunikacij, kar velja za prvi idejni koncept današnjega Google Wavea, ki bo za širšo javnost prvič odprl vrata 30. septembra. Ekskluzivni dostop bo prejelo le 100.000 navdušencev za Google Wave, ostali pa bomo morali počakati, predvidoma do konca letošnjega leta.

Temelji spletne pošte in neposrednega sporočanja (npr. današnji MSN Messenger)

so bili postavljeni v 60. letih, kot alternativa običajni pošti in komunikaciji preko telefona. Ideja Google Wavea je združitev spletne pošte in neposrednega sporočanja v eno ter oplemenitenje z dodatnimi funkcionalnostmi, katerih cilj je poenostavitev in intuitivna uporabniška izkušnja.

Predstavitev zmožnosti Google Wavea

Uporabniški vmesnik na prvi pogled precej spominja na Gmail. Delovno okolje v Google Waveu je pregledno in razdeljeno v tri glavne okvirje. V skrajnem levem stolpcu se nahajajo navigacijski elementi: inbox, archive, trash, history ... Prav tako na levi strani, ampak pod navigacijskimi elementi, se nahaja kategorija Contacts s celotnim seznamom kontaktov. Osrednji predel delovnega okolja Google Wavea predstavlja seznam sporočil, ki jih bom poimenoval wave sporočila. Poleg vsakega takšnega sporočila so za razliko od običajnega e-sporočila prikazane tudi sličice kontaktov, ki so soudeleženi v posameznem wave sporočilu. Ogledu sporočila je namenjen skrajno desni okvir v delovnem okolju Google Wavea, kjer imamo pregled nad celotnim potekom wave sporočila. Ta sporočila se od običajnega e-sporočila precej razlikujejo, saj za odgovor ni treba več izbirati gumba Reply. Wave sporočilo, ki smo ga prejeli, enostavno odpremo in natipkamo odgovor. Če je prejemnik

odgovora trenutno prisoten v svojem Google Wave odjemalcu, lahko realnočasovno spremlja, ko mu mi pišemo odgovor. V orodjih za neposredno sporočanje, kot npr. vsem poznani MSN Messenger, smo lahko v času pisanja odgovora videli le napis: »Nekdo piše sporočilo«. Za vse, ki vam ta funkcija predstavlja za kanček preveč svobodno obliko komunikacije, naj dodam, da je mogoče realnočasovno beleženje izključiti – Draft Mode, kar vam bo omogočilo predogled napisanega. Dodajanje priponk običjnemu e-sporočilu zahteva izbiro gumba za dodajanje priponke, iskanje priponke in čakanje, da se le-ta uspešno naloži, šele potem lahko končno izberemo gumb pošlji. Wave sporočila tega koncepta ne poznajo. Vse priponke enostavno povlečemo iz svojega namizja direktno v sporočilo. Predpogoj za delovanje te zmažnosti je nameščen Google Gear. Priponke so lahko slike, dokumenti, video ali mp3 datoteke. Skratka, katerakoli vrsta datoteke. Priponka bo takoj prisotna v sporočilu. V primeru, da bi dodali več slik naenkrat, bi se na prejemnikovi strani realnočasovno ustvarile thumbnail sličice vseh posredovanih slik. Prejemnik bi lahko le-te pregledal na način slideshow predstavitve, ki jo večina pozna iz programa MS Power Point. Prejemnik slikam ali katerikoli drugim priponkam lahko doda nove ali jih ureja direktno v svojem wave sporočilu. V wave sporočilo lahko dodamo novo osebo tako, da jo enostavno povlečemo iz seznama naših kontaktov. V okviru posameznega wave sporočila je mogoče enemu ali več izbranim posredovati povsem privatno sporočilo, ki bo vidno le vam in prejemniku. Seveda s tem ne bo ogrožena struktura wave sporočila. To privatno sporočilo bo prikazano le v vašem in prejemnikovem nitnem sporočilu. Vaši kontakti vas bodo povsem enostavno lahko dodali v posamezna wave sporočila. Za poenostavitev pregleda celotne komunikacije v takem wave sporočilu je na voljo funkcija Playback, ki vam postopno prikaže, kako je celotno sporočilo potekalo. Mnogokrat bodo sodelujoči v posameznem wave sporočilu tudi dejansko prisotni. Takrat wave sporočila še dodatno oživijo, ker komunikacija poteka v živo, podobno, kot v orodjih neposrednega sporočanja. Wave sporočila lahko postanejo prava timska orodja, kjer lahko več sodelujočih soureja nek dokument. Tak način ponuja že Google Docs, toda v wave sporočilih je poskrbljeno za dodatno preglednost. Vsak popravek/dodatek na skupnem dokumentu je oštevilčen, ime tistega, ki je zadnji izvajal popravke, pa je obarvano z izrazito kontrastno barvo. Za trenutek, ko vas delovna vnema mine, lahko sodelujoče v vašem wave sporočilu povabite na hitro partijo sprostivnega šaha, in to kar direktno v wave sporočilu. Lahko pošljete povabila na razne dogodke in kar v okviru wave sporočila spremljate kdo se jih namerava udeležiti, koga ne bo in kdo še ne ve. Dodatno lahko vključite zemljevid z lokacijo dogodka. Če pri določanju lokacije niste bili povsem natančni, bo podrobnosti lahko uredil nekdo od soudeleženi v wave sporočilu.

Vsak element delavnega okolja Google Wavea je mogoče prilagajati po velikosti, ga začasno minimizirati ali povsem zapreti. Nad seznamom wave sporočil se nahaja iskalno polje, ki omogoča realnočasovno iskanje. Če bomo npr. iskali po besedi poletje in ji odstranili nekaj črk bo iskalni mehanizem avtomatično prilagodil iskalne rezultate. Zagotovo vas je večina seznanjena z obstojem googlovega prevajalskega orodja Google Translate. Zmogljivost le-tega je fascinantno vključena tudi v Google Wave, kar bo vašim kontaktom, ki ne govorijo slovenščine, omogočilo avtomatično prejemanje sporočil v njihovem maternem jeziku, in to z realnočasovnim prevajanjem. Prevod seveda ne bo stoočstotno natančen, bo pa razumljiv, kar je v vsaki komunikaciji bistveno. Črkovalnik angleškega jezika s prihodom Google Wavea

stopa v nove razsežnosti. Med tipkanjem realnočasovno prebere cel stavek in svetuje popravke, skladne s kontekstom.

Google Wave s svojo interaktivnostjo postavlja povsem novo izkušnjo v svetu spletne komunikacije. To pa je le prva od treh faz umestitve Wavea v vsakdanjo rabo. Google dojema Wave kot novo globalno komunikacijsko arhitekturo, ki jo bo mogoče uporabljati kjerkoli na spletu. Če ste pisec bloga, vam bo na voljo funkcija Embed, ki omogoča vključitev kateregakoli wave sporočila direktno v blog. Še več, obiskovalci bloga bodo lahko postali soustvarjalci tega wave sporočila.

Tretja faza umestitve Google Wavea v globalno spletno komunikacijsko platformo predstavlja Google Wave kot komunikacijski protokol, kar kani korenito spremeniti vse, kar nam je do sedaj poznano o spletni komunikaciji.

Google Wave obeta veliko, vprašanje je, če smo uporabniki pripravljeni na prehod na nov način interakcije. Z vidika populacije slepih in slabovidnih se pojavlja precejšen dvom glede na trenutno ignoranco univerzalne dostopnosti. Stvaritve, ki nosijo naboj revolucionarnega, so se vedno izkazale kot rak rana univerzalne dostopnosti, in to predvsem zato, ker so razvojni časi zaradi konkurenčne prevlade vse bolj tempirani. Posledično prihaja do zavedne ali nezavedne ignorance do posameznikov, ki bi potrebovali nekaj prilagoditev. V primeru Google Wavea bi bilo nujno potrebno osvestiti dotične, da razvoj enostavno ne more iti naprej, če si dovolimo ignoranco do določenega dela populacije. Navsezadnje živimo v 21. stoletju, kjer naj ne bi prihajalo do segregacije. Pisec teh vrstic močno upa, da Google Wave postane univerzalno dostopen ter omogoči lažjo spletno komunikacijo tudi ljudem z okvaro vida. V skrajnem primeru nam bo ostal še vedno delujoč sistem e-sporočil.

[Na vrh](#)

10. NOVIČKE: Kaj storiti, če vam ukradejo ali če izgubite mobilni telefon, Kako se znebiti video oglasov na 24ur.com, Brezplačni Microsoft Office 2010, Sinhronizacija koledarjev

Avtor in sodelavec: *Robert Hrovat Merič*

Kaj storiti, če vam ukradejo ali če izgubite mobilni telefon?

Izguba ali kraja mobilnega telefona je precej neprijetna ter lahko tudi draga. Zato je pametno, da določene varnostne ukrepe sprejmete že na začetku, ko ste mobilnik ravno dobro kupili.

1. Na list si zapišite IMEI kodo ter jo spravite na varno, da boste le vi vedeli, kje se nahaja. IMEI koda namreč pomaga operaterju, da odkrije vaš telefon, če bi ga kdo drug uporabil. Kje najdete IMEI številko? Zapisana je na škatli mobilnika, pod baterijo v telefonu ali pa jo izveste tako, da v mobilnik vtipkate ustrezno zaporedje znakov, ki je odvisno od operaterja. Najpogosteje je to *#06#.

2. Ker imate na telefonu spravljene kontakte, si na vsakih nekaj mesecev delajte varnostne kopije na vašem računalniku. Enako velja za vse multimedijske vsebine, ki jih prenašate s seboj. Podatke (na pametnih telefonih) lahko tudi zaščitite s programom F-Secure Mobile Security, tako da se ti v primeru kraje zaklenejo ali izbrišejo.

3. Če imate iPhone, si omislite aplikacijo Find My iPhone za sledenje v primeru kraje. Podobne aplikacije obstajajo tudi za druge pametne telefone.

4. Prav tako si nastavite zaklepanje sim kartice s PIN kodo, ki je poznana le vam ter nastavite, da se telefona zaklene, če pride do odstranitve sim kartice.

Že s temi ukrepi boste dosegli, da bo mobilni telefon za drugega (nepoklicanega) uporabnika postal neuporaben.

Kaj pa, če zgornjih preventivnih ukrepov niste naredili, telefon pa so vam ukradli ali ste ga izgubili?

1. Čimprej blokirajte kartico pri svojem mobilnem operaterju. S tem tatovom preprečite, da bi trošili na vaš račun. Mobilnik je namreč vse bolj tudi denarnica, zato vam hitro lahko naredijo vrtoglave stroške, če seveda nimate omejene mesečne porabe. A pozor, dokler sim kartice ne blokirate, vse stroške nosite vi, pa čeprav jih niste vi opravili. Blokada je izvedena od ene ure do najkasneje 24 ur po prijavi, vse do takrat pa morebitni stroški bremenijo naročnika.

2. Krajo mobilnega telefona prijavite policiji. S policijskim zapisnikom boste namreč uveljavljali morebitno zavarovanje za primer kraje mobilnika. (O tem se pozanimajte pri svojem operaterju.)

3. Krajo ali izgubo mobilnika operaterju lahko poleg vas javijo tudi vaši bližnji. Podatki, ki jih boste morali navesti, pa so: mobilna številka ali ime in priimek naročnika, davčna številka ali rojstni dan naročnika, kontaktno telefonsko številko ter podatek o policijski postaji, če ste krajo oziroma izgubo prijavili. V kolikor bo blokado mobilne številke opravil kdo drug (če ste vi recimo v tujini), bo prav tako moral pustiti svoje kontaktne podatke. Po ustni prijavi pa morate v roku enega do treh delovnih dni podati še pisno prijavo svojemu operaterju.

Vir: Nova ekonomija enaA

Kako se znebiti nadležnih video oglasov na 24ur.com?

Ali tudi vas motijo video oglasi, ki se predvajajo pred ogledom (skoraj) vsakega videa na 24ur.com? Na spletu se je pojavila skripta za Firefox, ki v omenjenem brskalniku blokira predvajanje nadležnih video oglasov.

Skripto za blokiranje video oglasov na 24ur.com lahko prenesete na spletnem naslovu: <http://bit.ly/tfBK6>. Za njeno delovanje potrebujete še dodatek za Firefox Greasemonkey, ki ga prenesete z naslova: <http://addons.mozilla.org/firefox/addon/748>

Če še nimate dodatka Greasemonkey, najprej namestite le-tega, nato pa še skripto za blokiranje video oglasov 24ur.com. Omenjena skripta blokira tudi oglase na internetni televiziji poptv.si.

Vir: Tednik nove ekonomije enaA.

Brezplačni Microsoft Office 2010 na spletu

Končna inačica brezplačnega spletnega pisarniškega paketa Office 2010 naj bi bila na voljo že v naslednjem letu. Vse se je začelo s podjetjem Google. Nato je sledilo še nekaj manjših in večjih ponudnikov, sedaj pa se je za velik korak končno odločil tudi Microsoft. Tu kakopak govorimo o spletnih pisarniških programih, ki jih lahko uporabljamo kar preko priljubljenega spletnega brskalnika. Podjetje iz Redmonda je pred kratkim pričelo s preizkušanjem spletne različice pisarniškega paketa Office 2010, ki vključuje urejevalnik besedil Word, urejevalnik preglednic Excel, predstavitveni program PowerPoint in program za zapiske OneNote. Poskusni spletni pisarniški paket bo kmalu brezplačno dostopen vsakemu, ki bo razpolagal z uporabniškim računom portala Windows Live. Pri spletnem urejevalniku besedil Word 2010 bo izstopala predvsem funkcija predogleda pri lepljenju, kjer lahko vnaprej vidimo učinke na samem dokumentu. Urejevalnik preglednic Excel bo bogatejši za mini grafikone Sparklines, medtem, ko se bo PowerPoint lahko pobahal z vgrajenim urejevalnikom večpredstavnostnih vsebin. <http://www.officelive.com/>

Vir: Računalniške novice

Sinhronizacija različnih koledarjev

Mnogi od nas uporabljamo koledar na mobilnem telefonu, pa koledar v MS Outlooku in včasih si še kakšno malenkost pribeležimo v Google-ov koledar. Do sedaj smo imeli težave s sinhronizacijo koledarjev med seboj. Edino, kar se je dalo sinhronizirati, so bili koledarski vpisi. Orodje, ki zna sinhronizirati Google-ov koledar in koledar v MS Outlooku sicer že kar nekaj časa obstaja in prav lepo deluje, vendar pa do nedavnega ni bilo mogoče sinhronizirati koledarja in imenika med Google-om in telefonom. Na povezavi http://www.google.com/mobile/#p=nokia_smart se nahaja marsikaj zanimivega, zato tistim, ki se ukvarjate s koledarjem, priporočam ogled te strani. Programsko opremo, ki se za sinhronizacijo uporablja, Talks, povsem lepo bere. Tako da je programska oprema prijazna tudi slepim uporabnikom, je pa tudi v slovenskem jeziku, tako da se vam ne bo potrebno preveč ukvarjati z angleščino.

Po sinhronizaciji vam priporočam, da si uredite še I-Google na računalniku in si dodate koledar, tako da vam bodo vpisi vedno pri roki, tako na telefonu, kot tudi na računalniku. Še opozorilo. Če uporabljate Googlovo sinhronizacijo, ne uporabljajte nobenega drugega načina sinhronizacije, saj se lahko zgodi, da pride do popolne izgube podatkov.

Avtor: Robert Hrovat Merič, povzeto po Boštjanu Štefaniču

[Na vrh](#)

=====
Oblika, ime in vsebina e-revije RIKOSS so avtorsko zaščiteni. Protizakonito je kopiranje, posredovanje ali kakršna koli drugačna uporaba brez pisnega dovoljenja uredništva.

Revijo ste v skladu s 45a. členom Zakona o varstvu potrošnikov prejeli na osnovi vaše prijave na spletnih straneh revije Rikoss ali na osnovi vaše ali prijateljeve elektronske prijave. V primeru, da ste pomotoma dobili e-revijo ali je ne bi želeli več dobivati, vas prosimo, da nam sporočite in IZBRISALI vas bomo iz seznama naročnikov.

Predloge/pripombe, naročila/odjavo, [pišite na uredništvo](#).

© 2002-2009, [Uredništvo Rikoss](#), [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)